

Силабус навчальної дисципліни «Основи теорії держави і права»

Галузь знань: **A Освіта**

Спеціальність: **A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

Предметна спеціальність **A4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)**

Освітньо-професійна програма: **Середня освіта (Історія та правознавство) (мова навчання – українська)**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Рік навчання: **2026-2027**

Семестр: **1**

Структурний підрозділ	Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін, історичний факультет
Викладачі:	ПІБ: Адамовський Володимир Іванович Посада: доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін Науковий ступінь: кандидат історичних наук Вчене звання: доцент E-mail: volodymyr.adamovskyi@kpu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус №2 (вул. Татарська, 14), кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін. Профайл викладача: https://kaf-asipd.kpu.edu.ua/?page_id=297 https://scholar.google.com.ua/citations?user=3IJdClkAAAAJ&hl=uk ORCID ID: 0000-0002-9186-6234
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpu.edu.ua/course/view.php?id=1757
Статус дисципліни	освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЕКТС / години	3 кредити ЕКТС / 90 год.
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Денна
Політика дисципліни	<u>Академічна доброчесність</u>. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpu.edu.ua/ Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено “Положенням про використання штучного інтелекту в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка”, введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL: https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view

Що будемо вивчати?	«Основи теорія держави і права» є фундаментальною правничою дисципліною, яка сприяє засвоєнню базової юридичної термінології та покликана сформувати у студентів системний підхід до розуміння сутності держави та права, їх особливостей. Наділяє майбутніх фахівців умінням розуміти особливості функціонування громадянського суспільства, механізм діяльності правової держави, сутність верховенства права та можливість застосувати ці знання у практичній діяльності. Студенти отримують ґрунтовні знання про: особливості форми державного правління, державного устрою, політичного режиму, сутність права, функції, принципи та джерела, ознаки норми права, її елементи та особливості та ін.
Чому це треба вивчати?	Метою викладання навчальної дисципліни «Основи теорія держави і права» є засвоєння здобувачами вищої освіти основних теоретичних понять та категорій теорії держави та права, розуміння ними сутності таких явищ як держава і право, їхню роль у суспільному житті, закономірності побудови правової держави, формування у них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти, засвоювати специфічну фахову термінологію, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.
Яких результатів можна досягнути?	Очікувані результати навчання з дисципліни: ПРН 01. Уміє використовувати в професійній, громадській діяльності документальні джерела та усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності й демократичного устрою України. ПРН 04. Знає психолого-педагогічні теорії навчання, концептуальні засади шкільної освіти в галузі захисту України, цілі і завдання навчання предмету в закладах загальної середньої освіти; наукові основи шкільного курсу захисту України. ПРН 07. Здатний орієнтуватись в інформаційному просторі захисту України, здійснювати пошук, критичний аналіз та адекватне оперування одержаною інформацією під час професійної діяльності, володіючи базовими знаннями історії українського війська, його символіки та традицій. Також вміє добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей. ПРН 13. Уміє продемонструвати та застосовувати знання Стратегії національної безпеки та оборони України для розв'язування компетентнісних і типових завдань. ПРН 19. Володіє практичними навичками застосування різноманітних методів підготовки учнів до захисту України, включаючи військово-патріотичне виховання з використанням історичного досвіду українського війська, професійної орієнтації молоді до служби, навчання безпеки життєдіяльності та надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Освітній компонент сприяє формуванню у здобувачів таких компетентностей: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів, педагогіки, психології, військової справи, домедичної допомоги та характеризується комплексністю і невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. (ЗК): ЗК 1 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав

	і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність). ЗК 2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність). ЗК 5 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність). Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК): СК 05. Здатність самостійно проводити навчальні заняття та позаурочні заходи із захисту України з учнями закладів загальної середньої освіти, професійної освіти, загальноосвітніх установ. СК 06. Здатність до професійної орієнтації молоді щодо служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу. СК 11. Здатність обирати, вдосконалювати та застосовувати відповідне доцільне методичне і дидактичне забезпечення освітнього процесу. СК 13. Здатність проєктувати зміст уроків, позаурочних заходів захисту України, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей. СК 15. Здатність планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність у процесі викладання захисту України; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей. СК 16. Здатність застосовувати методи наукового пізнання, інновації та сучасні дієві підходи до розв'язання проблем у професійній діяльності в закладі загальної середньої освіти, виходячи із положень документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.
Зміст дисципліни	Поняття, предмет, методи та функції теорії держави і права. Походження, сутність, основні риси та тип держави. Загальна характеристика теорій походження держави. Функції держави. Форми держави. Механізм та апарат держави. Громадянське суспільство та правова держава. Держава, право та особа. Поняття, походження та функції права. Правоутворення та форми (джерела) права. Система права та систематизація нормативно-правових актів. Реалізація права. Тлумачення правових норм. Правові відносини. Правомірна поведінка. Юридична відповідальність. Правосвідомість і правова культура.
Методи навчання	Словесні, наочні методи; аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо).
Інформаційне забезпечення	Основні джерела: 1. Філіпенко Н. Є., Канішев Г. Ю., Тур І. Ю., Мандрика Л. М., П'янова Я. В. Теорія держави і права : навч. посіб. / за ред. О. М. Литвинова. Харків : ХАІ, 2026. 191 с. 2. Куракін О. М., Забзалюк Д. Є., Загуменна Ю. О. Практикум з навчальної дисципліни «Теорія держави та права» : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2026. 155 с. ISBN 978-617-8785-52-9. 3. Адамовський В. І. Основи соціально-правових відносин в суспільстві : навч.-метод. посіб. : модуль 2 : Правознавство [Електронне видання]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-

	Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. 162 с. 4. Шульга А. М. Теорія держави і права : навч. посіб. : кн.-конспект. Харків : Майдан, 2025. 675 с. ISBN 978-966-372-944-2. 5. Сухонос В. О. Теорія права та держави : підручник / за ред. В. Сухоноса. Суми : Університетська книга, 2025. 596 с. 6. Машков А. Д. Теорія держави і права : підручник. Київ : Алерта, 2024. 452 с. 7. Пендюра М. М. Теорія держави та права : курс інтерактивних лекцій. Київ : 7БЦ, 2023. 468 с. 8. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : підручник. 3-тє вид., стереотип. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 584 с. 9. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права : підручник. Практикум. Тести. 3-тє вид., стереотип. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 584 с. 10.Власенко В. П. та ін. Теорія держави та права : навч. посіб. / за заг. ред. С. Д. Гусарева. Київ : 7БЦ, 2022. 472 с. Додаткові джерела 11.Хоптяр Ю. А., Адамовський В. І., Баженов О. Л., Глушковецький А. Л., Лубчинський А. А., Семенюк-Прибатець А. В. Основи правознавства : навч. посіб. [Електронне видання]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 372 с. 12.Северінова О. Б. Теорія держави і права : навч. посіб. Київ : Дакор, 2021. 103 с. 13.Загальна теорія права і держави : навч.-метод. комплекс / уклад.: Я. О. Бариська, З. О. Погорелова, Т. П. Попович. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 48 с. 14.Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права : підручник. Практикум. Тести. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 584 с.															
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Лекційні заняття (18 год.), семінарські заняття (18 год.), самостійна робота (54 год.).															
Система оцінювання результатів навчання	Основними методами контролю відповідно до критеріїв оцінювання знань здобувачів освіти та ефективності засвоєння ними курсу ґрунтується на таких формах участі студентів у освітньому процесі, які підлягають поточному контролю: виступ з основного питання на семінарському занятті, модульна контрольна, самостійна робота. Підсумковою оцінкою є екзамен. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за 100 бальною шкалою. Розподіл балів, які отримують студенти: <table><tr><td colspan="3">Поточний і модульний контроль (60 балів)</td><td>Екзамен</td><td>Сума балів</td></tr><tr><td>Поточний контроль</td><td>МКР</td><td>Ср та індз</td><td></td><td></td></tr><tr><td>23 балів</td><td>25 балів</td><td>12</td><td>40</td><td>100</td></tr></table>	Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума балів	Поточний контроль	МКР	Ср та індз			23 балів	25 балів	12	40	100
Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума балів												
Поточний контроль	МКР	Ср та індз														
23 балів	25 балів	12	40	100												
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях	Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». URL: https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-															

	jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKuff/view
Поточний контроль	Усне опитування, письмовий контроль, виконання самостійної роботи, модульна контрольна робота
Підсумковий контроль	Екзамен.
Локація	URL: https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/